

Passend bewegingsonderwijs, pas op de plaats?

Het passend onderwijs heeft nu bijna een schooljaar gedraaid, maar wat is hier zichtbaar van in de klas? Wat zijn mogelijke gevolgen van de wetsinvoering op het bewegingsonderwijs? Hebben leerkrachten voldoende kennis van en expertise over specifieke zorgbehoeften van leerlingen in de gymles en wordt er aandacht besteed aan de ontwikkeling van deze expertise?

TEKST MARIT DOPHEIDE

De redactie wijst erop dat dit een kleinschalig onderzoek is en niets zegt over de stand van zaken in de rest van Nederland.

Ontwikkeling passend (bewegings) onderwijs. Sinds 1 augustus 2014 is 'de Wet Passend Onderwijs' van kracht. Het uitgangspunt van deze wet is 'regulier als het kan, speciaal als het moet'. Scholen hebben met de invoering van deze wet een zogenoemde zorgplicht, iedere leerling die extra ondersteuning nodig heeft moet een passende onderwijsplek aangeboden krijgen. Wanneer een kind deze zorg niet kan krijgen op de school van voorkeur, heeft de school de plicht om een passende andere school te vinden in het regulier- of speciaal onderwijs. Met het passend onderwijs wordt getracht meer maatwerk te leveren met zo min mogelijk bureaucratie, een betere samenwerking tussen het reguliere en speciaal onderwijs te krijgen en meer mogelijkheden te creëren voor scholen en samenwerkingsverbanden om eigen keuzes te maken.

De wetsinvoering zal naar verwachting leiden tot grotere verschillen tussen leerlingen in de normale lessen, maar uiteraard ook in de gymlessen. In Engeland en Scandinavische landen is al langer sprake van passend (inclusief) onderwijs. In deze landen is ook al meer

onderzoek verricht naar eventuele gevolgen van meer zorgvragende leerlingen in de gymles. Wat sterk naar voren komt uit deze onderzoeken is dat het gedachtengoed van inclusief onderwijs wordt omarmd, maar dat de uitvoerbaarheid in

In Engeland en Scandinavische landen is al langer sprake van passend (inclusief) onderwijs

de praktijk vaak nog lastig blijkt. Oftewel het is als leerkracht soms lastig om de goede intenties daadwerkelijk om te zetten in een goede praktijk.

Verkennend Onderzoek

Om te achterhalen hoe de praktijk er sinds de wetsinvoering uit ziet, is in opdracht van het Mulier Instituut (Utrecht) een kleinschalig verkennend onderzoek uitgevoerd door middel van interviews op vijf reguliere basisscholen in Enschede. Om de verschillende meningen binnen een school inzichtelijk te maken, zijn

School	Aantal leerlingen	Percentage zorgleerlingen (aantal arrangementen)	Aantal uren gym	Aantal uur gym door vakleerkracht
1 Openbaar	440	2% (0)	2	
2 Katholiek	250	5% (2)	2	
3 Christelijk	240	5- 10% (1)	2	
4 Katholiek	200	80 - 90% (0)	2	
5 Openbaar	110	75% (0)	2	

interviews gehouden met de directeur, de intern begeleider, de vakdocent gymnastiek en de groepsleerkracht van groep drie (mits deze ook de gymles verzorgt). In onderstaande tabel zijn de karakteristieken van de scholen weergegeven. De bezochte scholen tonen een groot verschil in percentage zorgleerlingen. De hoge percentages op sommige scholen kunnen worden verklaard door de ligging van deze scholen in achterstandswijken, waardoor zij te maken hebben met een groter aantal leerlingen met een sociaal economische achterstand en/of taalachterstand.

Mogelijke gevolgen bewegingsonderwijs

Uit de interviews blijkt dat op geen van de scholen een verandering in de klas zichtbaar is

Met betrekking tot de mogelijke gevolgen van de 'Wet Passend Onderwijs' op het bewegingsonderwijs, worden zowel positieve als negatieve punten genoemd

sinds de wetsinvoering. Het aantal zorgvragende leerlingen is op de scholen niet gestegen het afgelopen schooljaar en het beeld heerst dat dit

aantal de komende jaren ook niet veel zal gaan toenemen. Met betrekking tot de mogelijke gevolgen van de 'Wet Passend Onderwijs' op het bewegingsonderwijs, worden zowel positieve als negatieve punten genoemd. De onderzochte schoolhoofden en intern begeleiders denken dat de nieuwe wetsinvoering voor wat meer begrip, respect en samenwerking tussen leerlingen kan zorgen. Men vindt het idee dat er een afspiegeling van de maatschappij aanwezig is in de klas, over het algemeen positief. Opvallend is dat de groeps- en vakleerkrachten, naar aanleiding van de wetsinvoering, nauwelijks positieve gevolgen kunnen bedenken voor het bewegingsonderwijs. Zij denken vooral handen tekort te komen tijdens de gymles. Om specifieke zorgleerlingen mee te kunnen laten draaien worden extra handen in de klas als noodzakelijk geacht. Wanneer er geen extra handen beschikbaar zijn, ziet men de aanwezigheid van specifieke zorgleerlingen in de gymles als weinig haalbaar en is men bang dat dit ten koste zal gaan van de andere leerlingen.

Vakgroep

De scholen hebben zich nog niet voorbereid op meer zorgvragende leerlingen in de gymles en hebben een afwachtende houding. Voor de meeste vak- en groepsleerkrachten is het ook onduidelijk wat hun precies te wachten staat. De geïnterviewde vakleerkrachten in Enschede halen veel kennis over het passend onderwijs

▲
*Niet zo geschikt voor
 speciaal onderwijs*

en zorgvragende leerlingen uit de zgn. vakgroep bewegingsonderwijs. Deze vakgroep, bestaande uit vakleerkrachten uit het primair onderwijs in Enschede, komt geregeld bij elkaar om kennis en ervaringen uit te wisselen. Dit wordt door de vakleerkrachten als erg waardevol ervaren. De vakgroep ziet in dat de wetsinvoering gevolgen kan hebben voor het vak en is zich er van bewust dat er moet worden gewaakt voor de persoonlijke grenzen van de vakleerkracht. Waar deze grenzen in de praktijk precies liggen is echter nog onduidelijk voor de vakgroep. Om als vakleerkracht meer inspraak te hebben in het schoolbeleid rondom het bewegingsonderwijs, is het wellicht zinvol om proactief te zijn door bijvoorbeeld gymnastiek op te laten nemen in het zorgplan van de school.

Samenwerking vak- en groepsleerkracht

Dat de gymlessen van de vakleerkracht inhoudelijk van hogere kwaliteit zijn dan de lessen van de groepsleerkracht, kwam sterk naar voren uit het onderzoek. Wel waren er geluiden dat de groepsleerkracht vaak meer weet over de leerlingen en hun bijbehorende aanpak, waardoor zij in sommige gevallen (zorg) leerlingen beter zouden kunnen aansturen tijdens de les. Om deze kwaliteiten te kunnen bundelen, wordt het belangrijk gevonden dat er een goede uitwisseling tussen de groeps- en vakleerkracht plaatsvindt zodat ook de vakleerkracht op de hoogte is van wat er speelt in de klas en de juiste aanpak rondom individuele leerlingen. Een goede intake door de vakleerkracht zou hier bijvoorbeeld aan kunnen bijdragen en een andere optie, maar financieel minder aantrekkelijk, is om de groepsleerkracht aanwezig te laten zijn tijdens de les van de vakleerkracht. Een school moet goed kijken wat hierin de mogelijkheden zijn, zodat de

vakleerkracht en groepsleerkracht zo optimaal mogelijk samen kunnen werken.

Praktische tips

Op geen van de scholen wordt momenteel, naar aanleiding van de wetsinvoering, de expertise van de leerkrachten uitgebreid rondom het bewegingsonderwijs. Wel komt sterk naar voren dat de schoolhoofden, interne begeleiders en ook de leerkrachten een uitwisseling van kennis met het speciaal onderwijs als erg waardevol zien. Vooral praktische tips voor het bewegingsonderwijs worden hierin als erg wenselijk ervaren. Het is wellicht een mooie rol voor de overkoepelende samenwerkingsverbanden om de lijntjes tussen het regulier en speciaal onderwijs zo kort mogelijk te houden. Daarnaast is het volgens de vakleerkrachten belangrijk dat de vakopleidingen ook aandacht besteden aan het passend onderwijs en hoe hier mee om te gaan in de gymles. Kennis over de meest voorkomende stoornissen gekoppeld aan praktische tips voor in de gymzaal worden gezien als waardevol voor toekomstige leerkrachten.

Op basis van dit kleine onderzoekje in Twente kan worden geconcludeerd dat er in ieder geval in Twente op de vloer nog weinig merkbaar is van de gevolgen van de invoering van het passend onderwijs en dat de eventuele gevolgen voor het bewegingsonderwijs nog erg onduidelijk zijn. Wel is duidelijk dat er een grote behoefte bestaat onder schoolleiding, leerkrachten en interne begeleiders op basisscholen om specifieke aandacht te schenken aan de gevolgen van het passend onderwijs voor de gymles. Deze aandacht kan bestaan uit kennis en tips voor leerkrachten; verdergaande samenwerking tussen vakdocenten en groepsleerkrachten en expliciete aandacht in de vakopleidingen. ■

Foto's
 Hans Dijkhoff

Contact
 m.j.dopheide@gmail.com